

Tarkastuskertomus 15/2021 Budjettitalouden sisäinen yhteisrahoitus toiminnan rahoituslähteenä

Yhteenveto kertomusluonnoksen lausunnoista

Valtiontalouden tarkastusvirasto on saanut viitekohdassa mainitun tarkastuskertomuksen luonnoksesta palautetta seuraavasti:

- Valtiokonttori 30.9.2021
- valtioneuvoston kanslia 4.10.2021
- valtiovarainministeriö 5.10.2021.

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen tarkastuskertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Palautteen antajien lausunnoissa on pääosin yhdytty kertomusluonnoksen kannanottoihin. Lausuntojen perusteella muutettiin kolmea suositusta.

Tarkastuksen toisen suositus koskee siirtomenomomenttien kohdentamisperustetta. Valtiovarainministeriön lausunnon mukaan suositus, että momentin päätösosaan lisättäisiin tieto yhteisrahoitteisen toiminnan kohdentamisesta suoriteperusteella, olisi tarpeeton, koska asiasta säädetään jo talousarvioasetuksessa. Suosituksessa tarkoitetaan kuitenkin niitä tilanteita, joissa koko siirtomenomomentti kuluksenot mukaan lukien on merkitty kohdennettavaksi maksatus- tai maksupäätösperusteella. Suosituksen sanamuotoa hieman selkeytettiin, ja se kuuluu nyt seuraavasti: ”Valtiovarainministeriö huolehtii siitä, että jos siirtomenomomentilta rahoitetaan budjettitalouden sisäistä yhteisrahoitteista toimintaa, nämä menot kohdennetaan suoriteperusteella silloinkin, kun koko momentti on merkitty kohdennettavaksi muulla perusteella.”

Tarkastuksen viidennen suositukseen lisättiin Valtiokonttorin lausunnon perusteella maksatushakemusmenettely vaihtoehdoksi laskuttamisen rinnalle. Lisäyksen jälkeen suositus kuuluu seuraavasti: ”Valtiovarainministeriö ja Valtiokonttori ohjeistavat, että kirjausoikeuden käyttämisestä yhteisrahoitteisessa toiminnassa luovutaan, ja käytetään vain laskuttamista tai maksatushakemusmenettelyä.”

Tarkastuksesta poistettiin viimeinen yhdeksäs suositus, koska Valtiokonttori oli jo toteuttanut suosituksen. Luonnokseen sisältynyt suositus kuului ”Valtiokonttori täsmentää tilikartamääräystä vastaamaan nykyistä käytäntöä siten, että valtion talousarvion kautta kulkeva EU-rahoitus kirjataan sisäisen yhteisrahoituksen tulotilille.” Valtiokonttorin antama uusi määräys valtion liikekirjanpidon tilikartasta tuli voimaan 1.10.2021, ja sen mukaan sisäisen yhteisrahoitteisen toiminnan tuottojen tili 39780 sisältää myös sellaisen EU:sta saadun rahoituksen, joka kulkee valtion talousarvion kautta ja jossa rahoituspäätöksen tekijänä on valtion virasto tai laitos (esimerkiksi rakennerahastohankkeet). Suositus katsottiin näin toteutuneeksi.

Valtiovarainministeriön lausunnon pohjalta lievennettiin tarkastuksen kannanottoa yhteisrahoituksen maksamisen budjetoinnista. Aikaisemmin kannanottona esitettiin, että eduskunnan pitäisi saada talousarviosta tieto siitä, mihin talousarvion kohtaan määrärahaa siirretään ja minkä verran.

Tarkastuksessa jätetään avoimeksi ja myöhemmän määrittelyn varaan, minkä sisältöinen on perustuslain (85 §) edellyttämä riittävä lupa siirtää määrärahaa talousarvion kohdasta toiseen. Tarkastuksessa sanotaan asiasta: ”Talousarvion päätösosasta tulee käydä ilmi, että määrärahaa saa käyttää toisen viraston hankkeiden rahoittamiseen. Tarvittaessa päätösosassa tulee tarkentaa siirtovaltuutusta määrittelemällä, minkä verran määrärahaa voidaan enintään siirtää. Perustuslain siirtämiskiellon tulkinta jätetään avoimeksi sen, tulisiko siirtovaltuutus määritellä talousarviossa tätäkin yksityiskohtaisemmin. Mahdollisesti perustuslakia olisi tulkittava siten, että talousarvion päätösosaan tulisi sisällyttää tieto siitä, mihin talousarvion kohtaan määrärahaa siirretään ja minkä verran.”

Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset

Lausunnoissa esitettiin lisäksi joitakin täsmennys- ja korjausehdotuksia, jotka on huomioitu seuraavasti.

Valtiokonttorin kehotuksesta muutettiin luvussa 2.2 ollut virheellinen viittaus Valtion kirjanpidon käsikirjaan viittaukseksi Valtiokonttorin määräykseen yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelman laatimisesta.

Valtiokonttorin lausuntoon pohjautuen poistettiin tekstistä talousarviokirjanpidon tiliä 630 käsittelevä kohta, jossa sanottiin, että yhteisrahoitusta oli kirjattu maksetuksi 1,4 miljoonaa euroa tilille 630, jolla ei saisi olla saldoa tilinpäätöksessä. Samaan yhteyteen lisättiin lausunnossa ollut tieto siitä, että Tulomomentille 12.39.10 muut sekalaiset tulot tuloutetaan arvonlisäveromomentin vakiosisällön mukaisesti (talousarvio 2019) sisäisen yhteisrahoitteisen toiminnan tulon arvonlisäveromenoa vastaava osuus.

Tarkastuksen luvusta 3.1 poistettiin virheellisenä lause: ”Lisäksi julkisoikeudellisten suoritteiden hinnoittelussa tulee huomioida kilpailulain (948/2011) määräykset määräävän markkina-aseman väärinkäytöstä.” Kuten Valtiokonttori huomauttaa lausunnossaan, nämä kilpailulain säädökset koskevat virastoja vain silloin, kun ne tuottavat liiketaloudellisesti hinnoiteltuja suoritteita määräävässä markkina-asemassa.

Valtioneuvoston kanslian lausunnon perusteella täsmennettiin tekstiä luvussa 3.3 kohdassa Kansallisarkiston tutkimuksista. Luonnoksessa sanottiin, että kanslia ohjasi tutkimushankkeita. Lausunnon perusteella tekstiin lisättiin tieto siitä, että hankkeilla oli ohjausryhmät, jotka vastasivat hankkeen seurannasta ja viestinnästä.

Lisätietoja: Johtava tuloksellisuustarkastaja Auri Pakarinen, p. 09 432 5747.